

Parcs Naturals de la Comunitat Valenciana

Nº 05. GENER - MARÇ 19



GENERALITAT
VALENCIANA

parc natural
de la marjal
de pego-oliva



Ullals

INFO trimestral del Parc Natural de la Marjal de Pego-Oliva

01

EDITORIAL

02

MANTENIMENT I
CONSERVACIÓ

02. Plantació d'espècies de ribera.

02. Life-Paludicola a la Marjal.

03. Cens d'ocells aquàtics hivernants.

03. Plantació d'oms donats pel MAPA.

04

EDUCACIÓ I
INTERPRETACIÓ

04. Fauna: Construcció de Taules-Niu per a rates-penades.

04. Flora: Plantació de Narcís de Pérez Lara.

05. Activitats i campanyes a l'hivern.

05. Tancament del Punt d'Informació a la Muntanyeta Verda.

06

COL·LABORACIÓ

06-07. Entrevista. Enrique San Onofre, president del Club Deportivo de Caza de Oliva.

11

NOTÍCIES I AGENDA

08. Concentració Parcel·laria

08. Properes activitats.

08. Tu pots participar.

El dia 15 de gener del 2018 es va presentar a Dénia un Estudi de Viabilitat per a la reintroducció de l'àguila pescadora al Montgó i la Marjal de Pego-Oliva. L'Estudi el varen finançar entre els quatre municipis afectats, és a dir, Dénia, Xàbia, Pego i Oliva. Això va motivar que la Direcció General del Medi Natural encomanara la redacció d'un Pla de Reintroducció de l'espècie, i per altra banda, el 23 de maig, es va celebrar a Dénia una reunió tècnica amb experts en gestió de l'àguila pescadora, universitats i grups no governamentals, en la qual es va donar suport al projecte.

La proposta inicial era introduir simultàniament els polls en la Marjal i el Montgó, tanmateix, es va considerar que per al primer any era més convenient centrar els esforços en un únic lloc, ja que cal posar a punt el sistema de *hacking* (gàbies on allotjar i criar els polls) i traure el mestratge necessari per als anys següents. Després de visitar diversos indrets els tècnics han decidit que la Muntanyeta Verda és el lloc més adient.

En aquests moments tenim el compromís dels governs de Balears i Andalusia per a cedir-nos dos polls cada Comunitat, mentrestant l'Ajuntament de Pego i els tècnics de Conselleria estan preparant l'espai on acollir-los. L'arribada està prevista per als últims dies de maig o primers de juny.



Foto: Carlos Pache

Foto presa del Banc de Dades de Biodiversitat de la Generalitat Valenciana (bdb.gva.es)

MANTENIMENT I CONSERVACIÓ

PLANTACIÓ D'ESPÈCIES DE RIBERA.

L'ecosistema de la Marjal es d'aiguamoll, però no inclou només àrees inundades d'aigua, inclou també rius i barrancs i també àrees emergides. La flora existent, per tant, no és només de planta aquàtica, també existeix flora de ribera, de primera, de segona i de tercera línia; i zones de muntanyes baixes, pel que trobem també flora mediterrània «seca». A banda, no podem oblidar-se, de l'arròs, àrees d'inundació intermitent.

Açò dóna molta versatilitat a l'hora de fer plantacions, pot ser aquàtiques, de ribera, bulboses, de muntanya... Aquest trimestre hem triat plantes de ribera, i hem aconseguit el nostre propi material vegetal.

La Brigada ha obtingut estaques de sargues, xops i tamarius, arbres i arbusts de ribera, i les hem plantat al llarg de diverses riberes i motes.

Aquest material també l'hem fet servir per a plantacions de voluntaris, mitjançant la RSC que Naturgy té amb Global Nature, uns 20 voluntaris han fet una plantació de 70 d'aquestes vares a la ribera del Bullent.



LIFE-PALUDICOLA A LA MARJAL.

La migració de la Xitxarra d'aigua és impressionant si es té en compte la petita grandària de l'ocell. Des de l'Àfrica Sub-Sahariana, on està a l'hivern, fins a Europa del Nord i Centre, on nidifica i passa l'estiu. A la península Ibèrica està de pas, a la tardor va cap al Sud, transitant pel centre de la península, i a la primavera va cap al Nord, per la costa Mediterrània. L'ocell necessita dels diferents aiguamolls que hi troba pel camí, amb diversitats d'espais, espais oberts, com els llueus, i espais densos, com el del senill.

El projecte Life-Paludicola, dut a terme per la Fundació Global Nature, té com a principal objectiu recuperar la Xitxarra d'aigua, en perill d'extinció, i com a principal mitjà la restauració d'hàbitat, mantinguent aquests espais oberts.

El projecte també s'executa a la Marjal, utilitzant maquinaria per a mantindre oberts els llueus, tasca que du a terme el ramat que hi havia a la Marjal, principalment boví.



MANTENIMENT I CONSERVACIÓ

CENS D'OCELLS AQUÀTICS HIVERNANTS.

La Marjal participa en el cens d'ocells aquàtiques, i en aquest trimestre hem abordat el cens d'hivernants. Es tracta d'un cens en aiguamolls a escala planetària, dut a terme en Espanya des de 1967, i amb un alt grau de coordinació. L'època idònia és al voltant del 15 de gener, quan els ocells estan més establits en la zona, i evitant al màxim els comptatges dobles.

Els esforços d'empreses i administració han permet dur a terme aquest cens, SEO BirdLife, Agents Mediambientals, Magic&Nature i el Parc Natural han configurat un equip de 13 persones, compost per ornitòlegs i col·laboradors.



Dels resultats podem concloure la abundància de Picaports i ardeides, en especial la Garseta Blanca, i l'alta presència de Coll-Verd. En quant a les rapinyaires es pot destacar l'existència de l'Arpallot i l'absència de l'Àguila Pescadora.

PLANTACIÓ D'OMS DONATS PEL MAPA.

La «Dirección General de Desarrollo Rural, Innovación y Política Forestal» del «Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación» ens han donat 60 exemplars d'oms, *Ulmus minor*, resistents a la grafiosis. Els oms són procedents del «Programa Nacional de Mejora y Conservación de los Recursos Genéticos de los Olmos Ibéricos».



La grafiosis és un fong que ocupa el xilema, reduint tant el flux de sàvia bruta que provoca el pansiment i caiguda de les fulles, matant l'arbre. El vector principal d'aquesta malaltia és un escarbat, transportant les espores del fong i depositant-les a les galeries que fa al tronc. Les «arrels-pont» són una altra manera d'expansió de la malaltia, pel contacte entre arrels d'arbres malalts i sans.

Es tracta d'una malaltia que s'ha estès a nivell planetari, i que ha reduït dràsticament les poblacions d'oms.

La lluita contra el fong està basada en aconseguir la seua resistència. Triar els individus no, o escassament, afectats i multiplicar-los, inocular-los el fong i posteriors triatges anem seleccionat els individus resistents; la reproducció sexual està present en tot el procés per a mantindre la variabilitat genètica.

EDUCACIÓ I INTERPRETACIÓ

FAUNA: CONSTRUCCIÓ DE TAULES-NIU PER A RATES-PENADES.

Hi ha moltes espècies de rates-penades, l'únic mamífer capaç de volar, i algunes d'elles estan en perill d'extinció, altres amenaçades, altres sense problemes, i altres sense catalogar el seu estat poblacional.

La Marjal els ofereix aliment, fonamentalment insectes, i aigua, tant per a elles com per als insectes que li serveixen d'aliment. A més a més, l'arròs, tan extens a la Marjal, recolza poblacions d'insectes que també els serveix d'aliment.

Les rates-penades, per tant, poden ajudar-nos en el control poblacional de diversos insectes, com els mosquits, que ens són tan molestos i poden transmetre'ns malalties, o com insectes potencialment plaga d'arròs. Açò, sumat al fet que la seua presència no ens suposa cap problema, ens imposa voler augmentar la seua població a la Marjal.

No obstant, a l'aiguamoll hi ha una manca de llocs on poden passar l'hivern, llocs com arbres, arbusts o altres racons.

És per això, per el que hem decidit construir taules-niu per a ajudar-les a que troben un lloc d'hivernació dins de la Marjal. Però també em volgut explicar i conscienciar aquesta situació, pel que hem muntat un taller de construcció de taules-niu, on han participat 11 voluntaris, famílies i amics de totes les edats, i s'han construït 6 taules-niu. 2 d'elles s'han instal·lat al Jardí de l'Albarda, i 4 a un pal en format rusc dins de la Marjal.



FLORA: PLANTACIÓ DE NARCÍS DE PÉREZ LARA.

En ocasió del Dia de l'Arbre, enguany no hem plantat cap arbre! Aquest any ens hem fixat més a ras de terra, en herbes, en concret en una bulbosa en perill d'extinció, el Narcís de Pérez Lara.

Es tracta d'una herbàcia que, amb molta probabilitat, ens passaria desapercebuda al passar pel seu costat, inclús la podríem xafar i ni adonar-se'n.



És una planta endèmica de la Península Ibèrica, però a la Comunitat Valenciana només es troba a Dènia, Gata de Gorgos, Ondara, Oliva i Pego. Gràcies a la multiplicació de plantes pel CIEF (GVA), amb fons FEADER, a la col·laboració de WWF Grupo Alicante, i a tots els voluntaris, aconseguirem fer una plantació d'uns 750 bulbs.

Desitgem que aquesta plantació, i les d'altres anys, ens floresquen totes les tardors.

EDUCACIÓ I INTERPRETACIÓ

ACTIVITATS I CAMPANYES A L'HIVERN.

Les campanyes de la xarxa de Parcs Naturals també arriben a la Marjal de Pego-Oliva. Aquest hivern han sigut «Dia de l'Arbre», com es pot llegir a l'article anterior; «Dia Mundial dels Aiguamolls: No estem indefensos davant el Canvi Climàtic», estudiant les praderies aquàtiques i estimant l'absorció de Gasos de Efecte Hivernacle de la Marjal (amb la col·laboració la de la Convenció de Ramsar, Danone, Eivan y Canon); «La Dona en la Conservació del Medi Natural», coneguen la tasca d'una dona fotògrafa aficionada i apassionada de la Marjal (amb la seua pròpia col·laboració); i «Molta Vida a cada Gota d'Aigua», on descobrirem el paper dels Lluents per a la Xitxarra d'Aigua i altres ocells i visitant aquests clarors inundats ajudats pel projecte Life-Paludicola (amb la col·laboració de la Fundació Global Nature).

Les activitats organitzades per a cap de setmana o festiu, han sigut el Taller de Taules-Niu per a Rates-Penades, ja comentat, i una neteja del riu Racons, sempre necessària, amb la col·laboració de PegoViu.



TANCAMENT DEL PUNT D'INFORMACIÓ DE LA MUNTANYETA VERDA.

L'estiu passat s'havia obert un Punt d'Informació dins de la Marjal, a la Muntanyeta Verda, en terreny i caseta de l'Ajuntament de Pego. Primer com a Punt d'Informació turística únicament, i amb posterioritat, com a Punt d'Informació del Parc. I així ha continuat fins al seu tancament.



Durant aquests dos mesos de l'hivern, s'han atès unes 120 persones, de diferents procedències, edats, i interessos.

No obstant, aquestes instal·lacions continuen donant un servei de conservació i educatiu, ja que continuen incloses en les rutes d'interpretació a Centres Educatius, utilitzant-se en les activitats i campanyes del Parc, utilitzant-se segons necessitats d'activitats de recuperació de fauna, flora i/o hàbitat, etc...

Els treballs d'adequació per a tornar a donar el servei com a Punt d'Informació van a bon ritme, per part de l'Ajuntament pegolí, i aviat tornarem a obrir.



ENTREVISTA. Enrique San Onofre, president del Club Deportivo de Caza de Oliva.

Entrevistem a Enrique San Onofre, president del «Club Deportivo de Caza de Oliva», abans «Asociación Local de Cazadores de Oliva». El Club fou fundat al 1983, i hui té uns 230 socis.

Des de quan es dedica a la caça?

Cace des dels 18 anys, continuant amb una costum familiar, iaïos, pares, tios i cosins. Una vegada ja introduït en la caça, fas amistats; però al meu cas, tot ve de família. Jo, no sóc caçador de marjal, sóc més de muntanya.

Què es caça a la Marjal?

Aus aquàtiques, nosaltres tenim principalment tres modalitats: polla d'aigua, ànec i becassina. La caça amb gos de la «polleta» està molt arrelada en Oliva, amb o sense escopeta, encara que també es practica sense gos. La becassina també té aquestes modalitats. Per a l'ànec preparem carrerons, com a llunts, fora de temporada i amb la cria ja feta. La caça de l'ànec pot ser en «joca» o posta de Sol, però sempre dins dels horaris permesos. Hi ha un concurs de la Federació de Caça de la Comunitat Valenciana, i nosaltres també ho fem, de caça de presa viva amb gos; la presa és només polla d'aigua, i ha de ser caçada pel gos i sense matar, encara que de vegades s'estrenyen de més i es moren; en aquests casos, no puntuen.

Centrant-se en les aus, han canviat molt les espècies d'aus a la Marjal?

Tot depèn de la temperatura, tant d'ací com d'on venen; per exemple, si el fred arriba més prompte a Europa, més prompte migren cap ací. Els ocells que ja estan ací, com el coll verd o la parda, sempre estan; però les aus «d'entrada», com el sarcet, la «cuchara» o el «pato colorado», depenen de l'oratge. La pluja també influeix, quan més pluja i més temporal, més vida i moviment hi ha després. I del revés, com l'any que es va assecar la Marjal, els ànecs estaven només als llocs on encara quedava aigua; com a prova, només es caçaren en aquells llocs. Tampoc podem oblidar-se del porc-senglar, que sí reduïx poblacions. I tampoc que els animals no són ximpls, quan els molesten fugen a bassots d'Oliva, a séquies, a l'Albufera...

Considera convenient la protecció sobre espècies?

Sí, sense dubte. El caçador vol que sempre hi hagen animals; si tirem a animals que ja escassegen, un altre any no el tindrem; la mateixa paraula ja ho diu: protegit.

Una altra cosa són els accidents o els errors. Però el bon caçador no tira a l'au protegida, coneix molt bé cada espècie, com vola, com xiula, com es comporta... A més a més, saben molt bé el que busquen, de fet, el reclam el fan amb un xiulet que, segons xiulen, sona com l'una o l'altra au.

A alguna espècie en concret, li falta o li sobra protecció?

Jo sóc caçador de muntanya, no de marjal, per tant no puc contestar amb seguretat. Per a contestar caldria tindre més experiència.

Considera que els caçadors tenen prou formació?

Trobe una gran diferència de formació entre els més joves i els més majors. Un jove té molta formació, ha superat de cursos i proves, i a més, sol acompanyar-li i aconsellar-li el pare o un familiar, que li transmet experiència. No obstant això, els més majors tenen costums i vicis adquirits conformes a la seua època, però no a ara, i els costa molt abandonar-les o canviar-les; pot ser costums com no descarregar l'arma al vehicle, o carregar-la només eixir d'ell; també he d'advertir que són casos molt puntuals, no són casos estesos.

El furtivisme fa mal a la Marjal i al col·lectiu de caçadors. Quina és la seua opinió?

Sí, és cert, el furtivisme, tant siga de marjal com de muntanya, fa molt de mal a tots, i també als caçadors. Nosaltres hem posat un guarda per a intentar que hi hagen menys.

El furtivisme de la marjal és molt difícil de controlar, però també és molt difícil de practicar. La Marjal és molt gran, hi ha molt de senill, i té moltes entrades i eixides, s'ha de conèixer molt bé la Marjal per a saber per on entrar, eixir, i no perdre's; per tant, el furtivisme de la Marjal no és de fora, sinó de dins, de gent que la coneix.

COL·LABORACIÓ

Per a controlar-lo passa igual, l'has de conèixer molt bé. A més a més, si no es troben cotxes aparcats, ni tan sols es pot sospitar que hi haja algú caçant, el furtiu necessita tindre còmplices per a dur-lo i tornar-lo, i així no deixar pistes com un cotxe aparcats.

Són les nits de lluna quan es practica més el furtivisme, ja que es veu millor a les preses i s'està més cobert per la foscor. El furtiu tampoc respecta els horaris, que és des d'una hora abans d'eixir el Sol fins a una hora després d'amagar-se; durant les hores en que estan entrant tots, és quan ix el furtiu. A més a més, tampoc pots saber què ha caçat; una persona que no compleix, no pots fiar-te que complisca amb les espècies.

Per què encara hi ha furtius?

El motiu principal és estalviar-se la quota, però també no sotmetre a cap control. A més, l'impagament està estimulat per la impotència de les societats de caçadors; el que no paga i no li agafen, continua arriscant-se cada any. Podem dir més, hi ha qui està satisfet amb açò i, inclús, fa gala; el que ens molesta molt als caçadors. Trobe que el furtivisme podria reduir-se amb més vigilància, sobretot en dies de lluna. De dia ens vegem tots, i sabem qui és soci i qui no, qui paga i qui no; però de nit no és tan fàcil reconèixer les cares. Enguany, a la muntanya, el nostre guarda ha trobat un parell de furtius, una cosa molt puntual, el terme és molt gran. Qui va a caçar a la Marjal, no va pels camins, però sí a un lloc on es queda; reduir el furtivisme a la Marjal és un poc més complicat, però amb col·laboració de tots, es podria fer.

Encara s'usa plom en la munició a la marjal?

El plom està totalment prohibit; busquem qui els gasta, el nostre guarda pot escarbar als caçadors; la Junta Rectora ha posat aquesta ordre perquè sí s'ha trobat deixalles d'algun cartutx de plom; a més a més, és molt fàcil comprar-los per internet. En aquest tema fent molt de recalcament. Jo hem preguntat, si tenim acer, que fa el mateix, per què hem de gastar el plom? Però tornem a temes que ja hem comentat; d'una banda els furtius, no volen control i no fan cas a les normes; i d'una altra banda els majors amb costums molt aferrades, abans sí es permetia i no passava res, però d'aquests són molt pocs els casos.

Quan cacen a la Marjal, hi ha problemes amb altres col·lectius que hi transiten?

No hem trobat cap problema amb ningú. Una de les coses que fem és invertir i treballar en l'obertura de carrerons a la Marjal. Ens va bé, perquè mantenint diversitat d'espais afavorim la cria i l'estància d'aus; i a molta gent li va bé, de fet ens l'han agraït, i inclús el Parc ens han demanat treballar alguna zona en concret.

Quan s'acaba la veda organitzem batudes de neteja pels camins, llevem les nostres deixalles i les de tothom. Aquesta temporada hem demanat a l'Ajuntament contenidors de fem per embrutar el mínim.

Només el col·lectiu Agenda 21 ens ha acusat de caçar exemplars d'espècies protegides, però és tot fals.

Quines millores proposen els caçadors a la Marjal?

Una millora molt important seria tancar els accessos el dia de l'alta. El dia que s'obri la veda a la Marjal s'ompli de caçadors, venen tots els d'Oliva, tots els de Pego, i fins i tot, els de muntanya. Per tant, prohibir la circulació dels cotxes i de persones eixe dia seria una gran mesura en seguretat.

També estaria molt bé aconseguir una major comunicació entre els caçadors i tots els senderistes, ciclistes, col·legis, etc, per a poder adaptar millor les eixides a la Marjal. Per exemple, la batuda de porc-senglar no pot coincidir amb una visita escolar, pel que caldria fer la visita en un altre moment.

Altra millora important a la Marjal seria aclarir-la. A la zona de reserva, abans, hi havien lluent grans pel mig; ara és tot un senillar. Sabem que és important la vegetació salvatge, però també trobem un error deixar-la al llarg de tanta superfície; fins i tot, el turista que passeja per la Marjal no gaudix d'un paisatge bonic. Obrir clarors milloraria molt la Marjal, no només des del punt de vista del paisatge, sinó també per a la fauna, en obrir un lluent, molt prompte s'ompli d'animals. Mantindre aquests lluent també milloraria el control del porc-senglar, que viu molt bé dins del senillar.

També millorariem obrint accessos a peu per a passar d'un lluent a un altre, fins tot establir rutes interiors. Una possibilitat, de molta inversió, és mantindre i refer les motes per a poder caminar per elles.

NOTÍCIES I AGENDA

CONCENTRACIÓ PARCEL·LÀRIA.

Es reprèn la Concentració Parcel·laria, tan necessària, no només per a aclarir les titularitats, i disminuir el minifundisme i la fragmentació, si no també, i anant més enllà, per a poder abordar millor les activitats al Parc, i inclús planificar l'ús i gestió en ell. Haurem d'esperar alguns anys per a veure resultats.



PROPERES ACTIVITATS.

Continuem preparant més activitats, tenim programada una gymkana familiar i un anellament d'ocells.

En pròxims mesos continuarem preparant més activitats, per a assabentar-te bé d'elles, inscriu-te a les llistes de distribució, ACÍ.

RECORDA: TU POTS PARTICIPAR.

No oblidés que pots aprofitar estes fulles per publicar fotos, articles, col·laboracions... en definitiva, que el butlletí pugua ser un lloc de trobada de tots els que estimem la Marjal.

Per fer-nos arribar el que vos agradaria que publicàrem en aquestes pàgines trimestrals, ho podeu enviar per correu electrònic a la direcció de parque_pegooliva@gva.es.



Redacció: **Equip Tècnic de la Marjal de Pego-Oliva**

Generalitat Valenciana
Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural
C/ Llavador nº 5.
C.P.:03780, Pego. Alacant.
Telf.: 679195227
e-mail: parque_pegooliva@gva.es
web: <http://parquesnaturales.gva.es>



GENERALITAT
VALENCIANA

parc natural
de la marjal
de pego-oliva

